

Валюта рыногунда кескин өзгөрүүлөр күтүлбөйт

Мырзакат ТЫНАЛИЕВ,
“Кыргыз Туусу”

Жыл башынан бери сомдун курсун кескин түшүрүп жибербөө үчүн Улуттук банк 41 валюталык интервенция жасоо менен, ага жалпысынан 464 миллион доллар жумшаган. Бирок бул биздин өлкөнүн алтын-валюта запастарынын көлөмүнө анчалык терс таасирин тийгизбеген.

Ушул жана Россиядагы валюталык кризистен улам биздеги валюталык рыноктогу абал боюнча маалыматтарды кечээ күнү Улуттук банктын төрагасы Толкунбек Абдыгулов айтып берди.

— Акыркы күндөрдөгү биздин өлкөдөгү жана биздин негизги соода-экономикалык байланыштарыбыз бар өлкөлөрдөгү окуялар көптөрдү кызыктырып жатса керек, — деди Т.Абдыгулов. — Россиянын рублинин алмашуу курсунун сомдун алмашуу курсуна түз таасири болгон жок. Бирок эки жумалык тынчтануудан кийин улуттук валютага басым байкалган.

Биз жүргүзгөн анализ улуттук валютага басым жасоого, айталы доллардын жетишсиздиги, же экономикадагы өзгөрүүлөр сыяктуу объективдүү себептер жок экендигин көрсөттү. Банк системасында 250 миллиондон ашуун доллар бар, анын 30 пайызга жакыны накталай.

Ошондуктан анын себебин билүү үчүн биз мурдагы күнү эки миллион доллардык консигнация жасадык. Башкача айтканда, долларды накталай түрүндө мамлекеттик эки банк — “Айылбанк” жана “РСК-банк” аркылуу 57,8 сом курс менен саттык. Сатуу саат эртең мененки он жарымда башталып, төрткө чейин жүрдү.

Ал эки маселени билүү үчүн жасалган: биринчиси — улуттук валютага кызыл кулактык чабуул жүрүп жатабы же жокпу жана экинчиси — бул акчалар анданары кымбаттайбы же жокпу дегенди. Натыйжасы — ал экөөсү тең тастыкталганын көрсөттү. Эки миллион доллар 3-4 саат аралыгында биздин алмашуу бюролору тарабынан сатылып алынды да, кечке маал 60 сомго чейинки курс менен кайра сатыла баштады.

Т.Абдыгулов

Бул бизди сестентип койду жана болочокто структуралык чараларды көрүүгө түрткөнү жатат. Мындай нерсе улана берсе, анда биз мыйзамдарга тиешелүү өзгөртүүлөрдү киргизүү демилгесин көтөрүү менен алмашуу бюролорун жоюп, банктарга караштуу алмашуу өкүлчүлүктөрүн гана калтырууга аргасыз болобуз. Анткени, алмашуу бюролорундагылар азыр оңой оокатка кызыгып кетип жатышат. А буга жол берүүгө болбойт.

Албетте, мен рыноктук эмес ыкмаларды колдонуунун жактоочусу эмесмин. Өлкөдө катталган эле 10 миңдей алмашуу бюролору бар, аларда иштегендер үй-бүлөлөрүн багып

жатышат. Бирок кызыл кулактык кылганга да жол берилбөөгө тийиш.

Биз бүгүн негизги комбанктардын жетекчилери менен жолугуштук жана абалды турукташтыруу планын кабыл алдык. Ал бүгүнтөн эле иштеп баштады, а жыйынтыктары жакынкы күндөрдө билинемки.

Кечээ Премьер-министр Жоомарт Оторбаев менен жолугушууда валютабыздын туруктуу курсун кармап туруу үчүн орто жана узак мөөнөттүү мезгилде экономикада структуралык өзгөртүүлөрдү жасоо керектигин, анткени валютанын туруктуу агымы зарылдыгын сүйлөштүк. Улуттук банк мында экспортко багытталган өндүрүштү колдоо демилгесин көтөрдү. Ал Өкмөт менен макулдашылгандан кийин 2015-жылдан баштап иштемекчи. Ал эми кыска мөөнөттүү аралыкка Улуттук банкта резервдер жетиштүү.

Эл аралык валюта фондунун стандарты боюнча, өлкөнүн алтын-валюталык резервдери тыштан өлкөгө валюта кирбеген кырдаалда 4 айга чейин жетиши керек. Биз азыр 6 айлык кризисттик импортту жаба алабыз. Бирок өлкөдө андай абал жок, биздин экспортчулар продукцияларын сатып, валюта алып келишүүдө.

— Негизи, улуттук валютанын абалына экономикадагы абал жана тышкы кырдаал таасир этет, — дейт УБнын төрагасы Т.Абдыгулов. — Россиядагы рублдин курсунун төмөндөшүнөн улам анда өндүрүлгөн товарлар арзаныраак болууда.